

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΠΟΥΖΟΣ

ἔρῶν

Βυζαντινά αμαρτήματα

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ: 50.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Εράν. Βυζαντινά αμαρτήματα**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Γιάννης Καλπούζος
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Άννα Μαράντη
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Γιάννης Καλπούζος, 2020
© Εικόνων εξωφύλλου: NY-P (κοσμηματοθήκη), detchana wangkheeree (χρυσό φόντο)/
Shutterstock
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2020

Πρώτη έκδοση: Μάρτιος 2020, 50.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-3254-0

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-3255-7

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.	PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
<i>Από το 1979</i>	<i>Publishers since 1979</i>
Έδρα:	Head Office:
Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση	121, Tatoi Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Βιβλιοπωλείο:	Bookstore:
Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα	13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550	Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΠΟΥΖΟΣ

ἔρᾱν

Βυζαντινά αμαρτήματα

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΛΠΟΥΖΟΥ

Μεθυσμένος δρόμος, μυθιστόρημα, Ελληνικά Γράμματα 2000

Στίχοι 18 τραγουδιών στο παιδικό θεατρικό έργο
Ο Τρυφεράκανθος, της Ελένης Πριοβόλου,
Ελληνικά Γράμματα 2001

«*Ο Λευτέρης*», διήγημα στο συλλογικό έργο
Τέλος καλό, όλα καλά, Καστανιώτης 2012

Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορούν επίσης:

Ό,τι αγαπώ είναι δικό σου, μυθιστόρημα, 2014

Ιμαρέτ: Στη σκιά του ρολογιού, μυθιστόρημα,
δεύτερη έκδοση, 2015

Σάος. Παντομίμα Φαντασμάτων, μυθιστόρημα,
δεύτερη έκδοση, 2015

Άγιοι και δαίμονες, μυθιστόρημα, δεύτερη έκδοση, 2015

Ιμαρέτ 1: Οι δυο φίλοι και ο παππούς Ισμαήλ,
εφηβικό μυθιστόρημα, 2015

Ιμαρέτ 2: Φάρσες, πόλεμος και όνειρα,
εφηβικό μυθιστόρημα, 2016

Σέρρα. Η ψυχή του Πόντου,
μυθιστόρημα, 2016

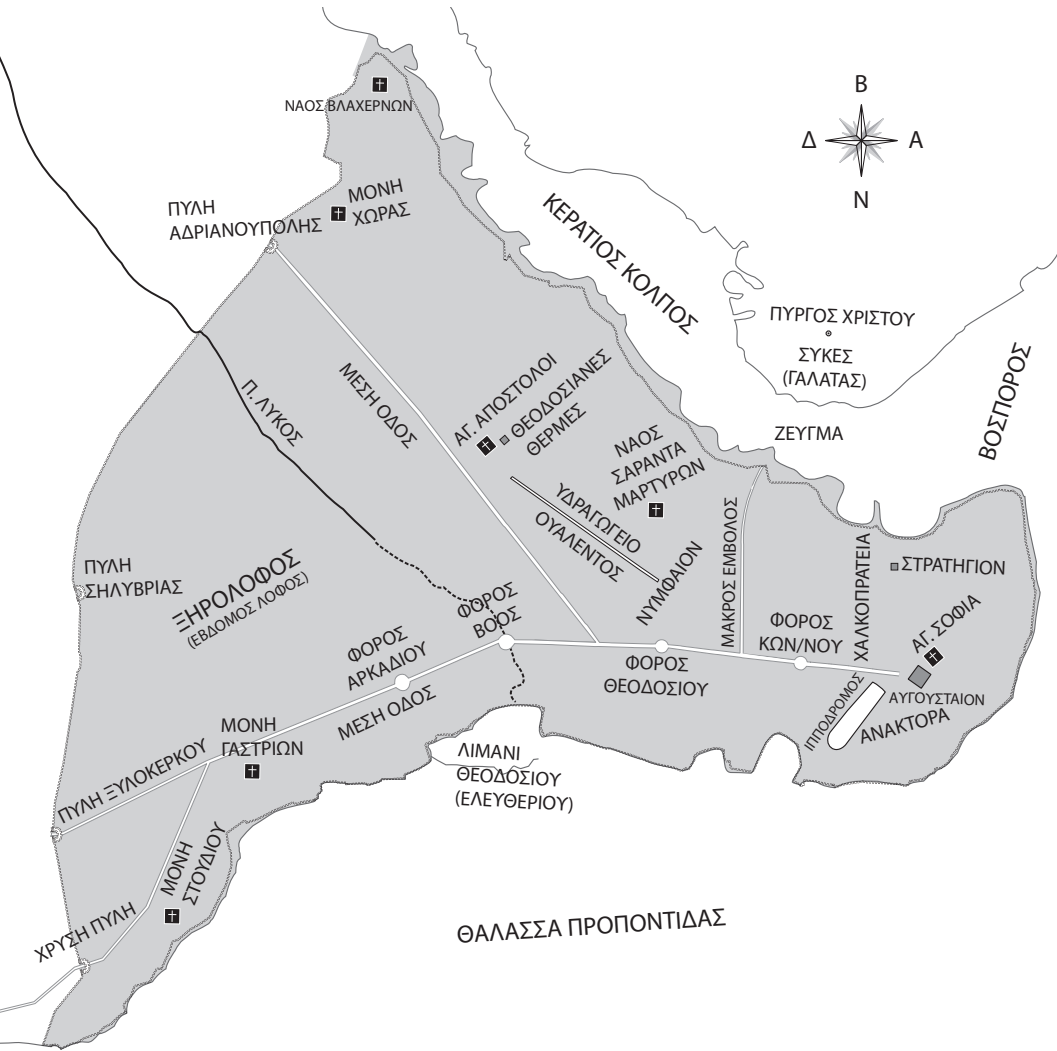
Κάποιοι δεν ξεχνούν ποτέ, διηγήματα, 2017

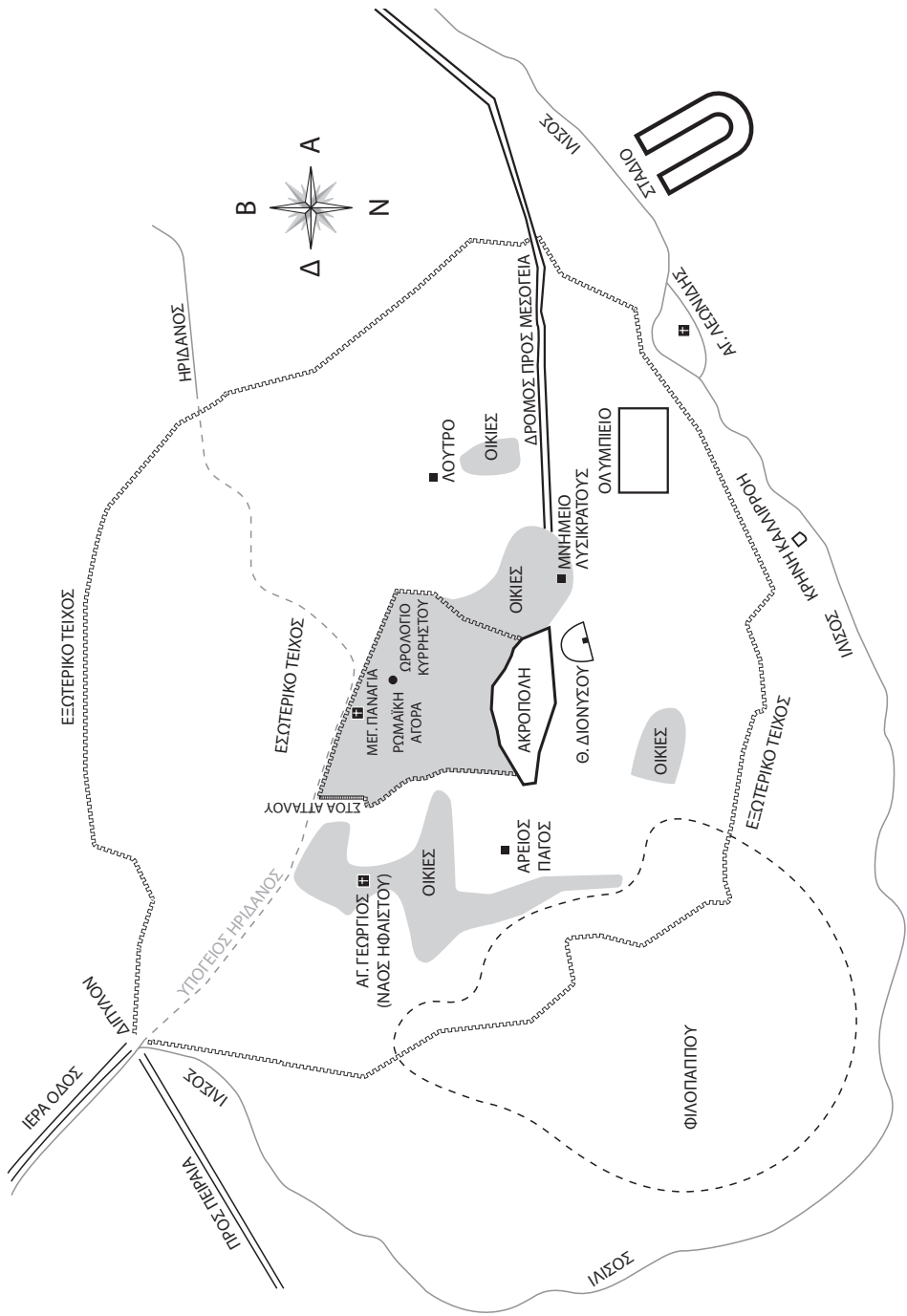
Ποίηση 2000-2017

Γινάτι. Ο Σοφός της λίμνης, μυθιστόρημα, 2018

Ουρανόπετρα. Όπου πατώ είναι δικός μου δρόμος,
μυθιστόρημα, δεύτερη έκδοση, 2019

*Στο φως στοχεύουμε όλοι. Όμως σε ποιο φως;
Σ' εκείνο που ξεγελά τα μάτια μας
ή σ' εκείνο που υψώνει την ψυχή μας;*

Μυρουδιά κοπριάς, καπνού και απορριμμάτων πλανιόταν στην ατμόσφαιρα. Ένα σμήνος πουλιών πετούσε κατά τον Κεράτιο Κόλπο, έκρυβε αχνό πούσι τη Χρυσούπολη και τη Χαλκηδόνα κι ερχόταν ακαθόριστο βουητό ιαχών απ' τον Ιππόδρομο.

Με άγρια παραγγέλματα, μαστιγώματα και σπρωξίματα οι φρουροί ανάγκαζαν τους καλογέρους να βγουν απ' τους στάβλους των Βένετων, όπου τους κρατούσαν φυλακισμένους επί δύο και τρία μερόνυχτα. Ακούγονταν πονεμένες κραυγές, βογκητά, αναθέματα, κατάρες, μα και βλαστήμιες, ενώ σύννεφο σκόνης χρύσωνε με τη βοήθεια του πρωινού ήλιου τους ιερωμένους. Θαρρείς ασχημάτιστο κι αναποφάσιστο φωτοστέφανο, προτού διαμοιραστεί και κυκλώσει τα κεφάλια των εκλεκτών να ανακηρυχθούν σε αγίους και οσίους.

Το ίδιο βάνουσα ωθούσαν κι από τους στάβλους των Πρασίνων, προς τη χωμάτινη αυλή με τη λίθινη ποτίστρα στη μέση και τον πετρόκτιστο περίβολο, έτερη φουρνιά, θηλυκού γένους. Καλογριές με βλέμματα φοβισμένα, δίχως μαφόρια να καλύπτουν τα κεφάλια τους και κοντοκουρεμένες, με βαθιές ψαλιδιές ως το λευκό του δέρματος κι όλες ανισομεγέθεις.

Όπως συμπτύσσονταν οι δυο ομάδες στις γειτονικές αφιδωτές εξόδους των στάβλων, άρπαζαν οι φρουροί στην τύχη μια μοναχή κι έναν μοναχό, τους ανάγκαζαν να πιαστούν χέρι με χέρι και να προχωρήσουν αντάμα. Τολμούσαν μερικοί

ν' αποτραβηχτούν, με άμεση συνέπεια να δέχονται απανωτά χτυπήματα στις πλάτες ή και κατά πρόσωπο με τις λαβές των ξιφών και τα μαστίγια. Έσπαζαν δόντια και μύτες κι έτρεχαν αυλακιές αίματος στα κατάλευκα μάγουλα, καθώς τους είχαν ξυρίσει τις προηγούμενες ημέρες.

Ο Υάκινθος ένωσε το χέρι μιας καλογριάς να δένεται με το δικό του, μα δεν έστρεψε να την ιδεί. Όποια κι αν ήταν η όψη της, νέας ή γραιιάς, καλλιμορφης ή όχι, δε σήμαινε τίποτε για εκείνον. Μόνο τη ρώτησε: «Πώς σε ονομάζουν;»

«Λυγινή», αποκρίθηκε με τρέμουλο κι ασυνήθιστη γλυκύτητα στη φωνή της. «Και στο καλογερικό μου, Μάρθα».

«Πόσων χρόνων είσαι;»

«Δεκαπέντε. Εσένα πώς σε λένουν;»

«Υάκινθο. Μη φοβάσαι, μας σκεπάζουν οι φτερούγες του Θεού».

Ανά ζευγάρια το μαύρο ποτάμι των τετρακοσίων ρασοφόρων διάβηκε μπροστά από το Δίππιο, όπου στάθμευαν οι ηνίοχοι των ιπποδρομιών τα άρματά τους, και ξεχύθηκε στη Μέση Οδό στο ύψος του Αγίου Ιωάννη Θεολόγου. Απέμεναν περί τα διακόσια μέτρα έως τον Ιππόδρομο. Παραπλεύρως, εν είδει κινούμενης όχθης, μα και ξοπίσω ακολουθούσαν οι φρουροί βιάζοντάς τους να μη χασομερούν.

«Τη υπερμάχω στρατηγώ τα νικητήρια...» πήρε να ψέλνει χαμηλόφωνα ο Υάκινθος και συνέχισε με αυξανόμενη ένταση, ενθαρρύνοντας έτσι και τους υπόλοιπους καλογέρους και καλογριές να τον μιμηθούν. Ωστόσο πάλι τους κάλυπτε όλους με την εντυπωσιακά δυνατή και καθαρή σαν κρύσταλλο φωνή του.

Ο πλάγιος τέταρτος ήχος της ψαλμωδίας δεν άργησε να σιγήσει και να δώσει τη θέση του σε πονεμένα ουρλιαχτά και γογγυσμούς. Χύμηξαν οι φρουροί και μαστίγωναν με μανία τους μελωδούντες, χωρίς ν' αμελήσουν να περιποιηθούν ιδιαίτερος τον Υάκινθο ως υποδαυλιστή της γαλήνιας ανταρσίας.

Επειδή το γαλήνιο τρομάζει πιότερο τους φορείς κάθε εξουσίας ή προσφέρεται για εύκολο θύμα.

Αμέτοχη στην επίκληση της Παναγίας μέσω του τροπαρίου φάνταζε να 'ναι η Λυγινή. Βάδιζε πλάι στον Υάκινθο όπως η τρομαγμένη πέρδικα και αδυνατούσε να καταλάβει για ποιον λόγο γίνονταν τούτα. Γιατί να διώκουν τα πιο αγαθά πλάσματα, τα αφιερωμένα στον Θεό; Τι λογής διαβολική ενέργεια απανθράκωσε το μυαλό του βασιλέα και στράφηκε εναντίον τους; Τι έμελλε να τους κάμουν; Να τους σκοτώσουν; Να τους βασανίσουν μέχρι να βγει η έσχατη πνοή τους; Να γίνουν μάρτυρες για την πίστη τους όπως τόσοι και τόσοι χριστιανοί επί Νέρωνα, Δομιτιανού, Δέκιου και Διοκλητιανού;

Πάντως εκμαύλισαν γρήγορα τα κοριτσίστικα μάτια της άλλες σκέψεις και αφορμές. Διανύοντας προς το παλάτι το τελευταίο κομμάτι της Μέσης Οδού, το καλούμενο Μίλι, γυρόφερνε το βλέμμα εκστασιασμένη. Πρώτη φορά βρισκόταν στο κέντρο της Πόλης και όσα αντίκριζε εξακόντιζαν τον θαυμασμό της. Έρχονταν και τόσο κόντρα με το μουντό μοναστήρι, απ' όπου μάζεψαν οι στρατιώτες το προηγούμενο βράδυ όλες τις μοναχές και τις μετέφεραν με πλοίο και στη συνέχεια με άμαξες στους στάβλους των Πρασίνων. Παρατηρούσε τον πλακόστρωτο και σκεπαστό δρόμο, τις λίθινες σκάλες που οδηγούσαν σε αίθουσες κι εργαστήρια στο δεύτερο πάτωμα, τις ένθεν κακείθεν κιονοστοιχίες –στυλοβάτες της οροφής–, τα καταστήματα στο βάθος των στοών ή άλλως πως εμβόλων, τα αγάλματα, τους ανδριάντες, τις απεικονίσεις αρματοδρομιών και, μακρύτερα, τα επενδυμένα με λευκό μάρμαρο κτίρια και τις μολυβένιες στέγες εκκλησιών και επαύλεων.

«Εδώ, στα πλευρικά τοιχώματα της οδού, υπήρχαν παραστάσεις των Οικουμενικών Συνόδων και τις αντικατέστησε ο αιρετικός βασιλέας με αρματοδρομίες», μουρμούρισε ο Υάκινθος, σκουπίζοντας τα αίματα στο στόμα του.

Εννοούσε τον αυτοκράτορα Κωνσταντίνο Ε', ο οποίος ακο-

λούθησε την πολιτική του πατέρα του Λέοντα Γ' όσον αφορά την απαγόρευση της λατρείας των εικόνων και την αποτύπωση με οποιονδήποτε τρόπο της μορφής του Χριστού, της Παναγίας, των αγίων και των αγγέλων. Προσέτι καταδίωξε την πλειονότητα των μοναχών, καθώς προέβαλαν σθεναρή αντίσταση στις σχετικές με τα ανωτέρω αποφάσεις της Συνόδου της Ιέρειας του 754*.

Η Λυγινή δεν απάντησε. Την προσοχή της τράβηξε η Γοργονία, η οποία προπορευόταν μερικά μέτρα και κάθε τόσο έστρεφε κατά την προστατευόμενη της. Κρατούσε το χέρι ενός καχεκτικού και μεσόκοπου καλόγερου και, ούσα η ίδια νεότατη, ευσταλής και υψηλότερου αναστήματος, έδειχνε να διασκεδάζει με την παράταιρη σύζευξη.

«Τουλάχιστον εσένα σου έτυχε νέος, όμορφος και ψωμωμένος! Εγώ τι προκοπή να ιδώ με τούτον τον κακορίζικο!» της φώναξε η Γοργονία και χασκογελούσε.

Κάμποσοι μοναχοί ολόγυρα τη λοξοκοίταξαν επιτιμητικά, παραξενεμένοι απ' την αήθη συμπεριφορά της. Προφανώς δε γνώριζαν την προϊστορία της και, σε κάθε περίπτωση, έκριναν ως επαίσχυντα και βλάσφημα τα λόγια της.

Την ίδια στιγμή άρχισαν να επιτίθενται λεκτικά στο σμάρι των καλογέρων περαστικοί και χασομέρηδες.

«Εμπρός, κουτρούληδες!» όπως αποκαλούσαν εν γένει τους διαπομπευόμενους επειδή τους κούρευαν. «Εμπρός, ταυροπαπάδες!» «Ειδωλολάτρες!» «Φαύλοι!» «Αιρετικοί!» «Ξυλολάτρες!»

Σαν να μην ακούσε η διά στόματος βαρβαρότητα, άρπαζαν κοπριές και ακαθαρσίες απ' το πλακόστρωτο και τις εκσφενδόνιζαν εναντίον τους.

* Οι Βυζαντινοί υπολόγιζαν τον χρόνο από κτίσεως κόσμου κι όχι από τη Γέννηση του Χριστού. Για παράδειγμα, το 754 μ.Χ. αναλογούσε στο έτος 6.262. Ωστόσο στο κείμενο ακολουθείται το σημερινό ημερολόγιο.

Όσο πλησίαζαν προς τον τόπο του μαρτυρίου τους, τόσο πλήθαιναν οι επιθέσεις του όχλου. Ωστόσο οι ιερωμένοι βιάδιζαν χωρίς ν' αντιδρούν, με στωικότητα και, τουλάχιστον, με εξωτερική πραότητα. Γιατί η πίστη, σε οτιδήποτε κι αν απευθύνεται, απαιτεί μια κάποια οφθαλμοφανή απόδειξη.

Φτάνοντας στα Μάγγανα ή Ponte Magna, την πλευρά του Ιπποδρόμου με τις εισόδους, έβγαιναν απ' την κεντρική θολωτή πύλη-σήραγγα με φόρα τέσσερα άρματα. Είχαν αγωνιστεί πρωτύτερα, ως προεόρτιο ή ζέσταμα του κοινού, στη μοναδική αρματοδρομία της ημέρας. Δεξιά και αριστερά παρέμειναν κλειστές οι δώδεκα χαμηλότερες πύλες με τις δίφυλλες καγκελωτές πόρτες. Το συγκεντρωμένο πλήθος στην πλατεία ξέσπασε σε θριαμβευτικές ιαχές, αποθεώνοντας τους ηνιόχους των αρμάτων, οι οποίοι, με ύφος ηρώων κι ανεμίζοντας εις εξ αυτών το πορφυρό μανδήλιον της νίκης, οδηγούσαν τα άλογα προς τη Μέση Οδό και το Δίππιο. Τους ακολούθησαν, μάλιστα, τρέχοντας δεκάδες αλαλάζοντες οπαδοί, ενώ άλλοι αγόραζαν ομοιώματα με τη μορφή των ειδώλων τους· ξύλινα, κεραμικά, μαρμάρινα ή χάλκινα.

Στο μεταξύ οι στρατιώτες στάθηκαν στην κεντρική πύλη, το Πρωτόθυρο, και ανάγκαζαν τους καλογέρους και τις καλογριές να προχωρήσουν σε παράταξη ανά ζεύγη. Η Λυγινή και ο Ύακινθος διέσχισαν πιασμένοι χέρι με χέρι την ημισκότεινη σήραγγα. Προτού βρεθούν ξανά στο φως, υψώθηκε μέγα βουητό καθώς οι προπορευόμενοι έμπαιναν κιόλας στον στίβο.

Περί τις τριάντα χιλιάδες θεατές, σχεδόν και τα εννιακόσια μέλη των Βένετων και τα χίλια πεντακόσια των Πρασίνων, συγκλητικοί, κάθε λογής αξιωματούχοι, μεροκαματιάρηδες και καταφρονημένοι, ζητιάνοι και δούλοι, άντρες και περιορισμένος αριθμός γυναικών, ούρλιαζαν δαιμονισμένα στις κερκίδες αντικρίζοντας τα διαπομπευόμενα ζευγάρια των ιερωμένων.

Όπως η θλιβερή κουστωδιά παρήλαυε στη δεξιά πλευρά του μακρόστενου και σε σχήμα πετάλου Ιπποδρόμου, τους χλεύαζαν, τους λοιδορούσαν, τους έβριζαν σκαιότατα, τους έφτυναν και τους πετούσαν υπολείμματα των φαγητών που είχαν μαζί τους ή φώνιζαν απ' τους μικροπωλητές. Κάμποσοι ορμούσαν στον στίβο, χούφτωναν σκόνη, κοπριές αλόγων και χαλίκια και τα εκσφενδόνιζαν εναντίον τους, ενώ τους χτυπούσαν κι οι φρουροί. Απειλούσαν να τους λιντσάρουν, τους αποκαλούσαν ειδωλολάτρες, Νεστοριανούς, αποβράσματα, ελεεινούς κι επιστράτευαν πλείστες όσες ονομασίες απ' το ζωικό βασίλειο, αλλά και κάθε πρόστυχη λέξη που συνταίριαζε ο νους τους. Με πρόσωπα αναφοκοκκινισμένα, αναμαλλιάρηδες, βρόμικοι, με πυρακτωμένα βλέμματα και ξεδοντιασμένες σιαγόνες εκστόμιζαν αισχροτήτες μετά ραντισμάτων σιέλου, κραύγαζαν άγρια κι έκαναν άσεμνες ή οργίλες χειρονομίες θαρρείς και στρέφονταν κατά των επαχθέστερων εχθρών τους.

Μέσα στον αήθη χορό του δαιμονισμένου όχλου, η Λυγινή έσφιξε δυνατά το χέρι του Υάκινθου και κόλλησε πάνω του.

«Μα σε τι φταίξαμε;» μουρμούρισε. «Γιατί τόσο μίσος; Φοβάμαι».

«Άφες αυτοίς· ου γαρ οίδασι τι ποιούσι», της απάντησε και την απώθησε. «Η πίστη μας στον Χριστό θα μας προστατέψει. Κι αν ο Ύψιστος επιτρέψει τη θυσία μας, αυτή θα είναι η ευτυχέστερη ημέρα της ζωής μας, διότι θα μας οδηγήσει κοντά Του».

Ο Υάκινθος περπατούσε ωσάν ξένος του κόσμου τούτου· απαστράπτων προφήτης έτοιμος ν' αναληφθεί στους ουραμούς ή άγγελος περιβεβλημένος με εκθαμβωτικό φως.

«Εγώ δε θέλω να πεθάνω. Λαχταρώ να ζήσω», αντέτεινε η Λυγινή, απορώντας κι η ίδια με την αυθάδειά της.

Συνάμα παρατηρούσε με τρόπο να μαστιγώνουν κτηνωδώς καμιά δεκαριά μοναχούς στο Στάμα, κάτωθεν του αυ-

τοκρατορικού θεωρείου, του λεγόμενου Καθίσματος. Εκεί όπου σταματούσαν οι ηνίοχοι τα άρματά τους προκειμένου να χαιρετήσουν τον βασιλέα. Τους είχαν γυμνώσει τις ράχες, τους πίεζαν να ποδοπατήσουν μια σειρά εικόνες στρωμένες στο έδαφος και χάραζαν τα μαστίγια αιμάτινες γραμμές στο τρυφερό τους δέρμα. Παρέκει, είκοσι μοναχοί καβαλίκευαν ανάποδα σε ισάριθμα ασαμάρωτα γαϊδούρια και κρατιούνταν οι δύστυχοι απ' τις ουρές των αγαθών ζωντανών. Πήραν να τους περιφέρουν οι φρουροί στον τετρακοσίων πενήντα μέτρων* μήκους Ιππόδρομο, υβρίζοντάς τους και εξευτελίζοντάς τους με παντοίους τρόπους, ενώ ξέσκιζαν τα ιμάτιά τους προς τέρψη των άγριων συναισθημάτων των θεατών.

Λίγα βήματα μπροστά της ένας θηριώδης στρατιώτης, κραδαινοντας το αιχμηρό του ξίφος, απαιτούσε από μια νεαρή καλογριά να σηκώσει το μαύρο ράσο για να φανούν τ' απόκρυφα της. Ειδάλλως θα της έκοβε τον λαιμό.

«Μη δεχτείς να σε γυμνώσουν. Μη δεχτείς τοιαύτη ατιμία», της συνέστησε ο Υάκινθος.

Ο φόβος του θανάτου, ο τόσο φυσιολογικός και ανθρώπινος, κατέλαβε τη Λυγινή.

* Στο κείμενο ακολουθούνται σημερινοί όροι μέτρησης μήκους, απόστασης, βάρους και όγκου προς ευκολότερη κατανόηση και προκειμένου να καθίσταται πιο ευανάγνωστο.

Και τώρα;» μουρμούρισε ο Υάκινθος.
 Έστεκαν στο προαύλιο της Αγίας Αναστασίας Φαρμακολύτριάς, στα νοτιοδυτικά του Ιπποδρόμου, και αγνάντευαν με χαμένο βλέμμα τη θάλασσα της Προποντίδας. Τα πλήθη των θεατών είχαν διαλυθεί και οι στρατιώτες τούς άφησαν ελεύθερους, αφού προηγουμένως οι εκπρόσωποι του έπαρχου πάντρεψαν στο προαύλιο του ναού ομαδικώς τα όλως τυχαίως επιλεγέντα ζευγάρια των μοναχών. Τους πάντρεψαν με γάμο πολιτικό. Τον προέβλεπε η νομοθεσία, και πλέον τον πιστοποιούσε η γραφή στην περγαμινή που παρέδωσαν σε κάθε άντρα πρώην καλόγερο. Φρόντισαν οι κρατούντες να μη στεφθεί ο γάμος υπό τις ευλογίες της εκκλησίας για να μην οξύνουν τα πνεύματα. Ίσως προσμετρώντας και τα αντανακλαστικά του λαού, τον οποίο οι ίδιοι καθοδηγούσαν χωρίς να ελέγχουν απολύτως.

Χρειάζονταν στέγη, τροφή και χρήματα. Αυτά που θεωρούσαν δεδομένα ή ότι δεν τους αφορούν, για όσο βρίσκονταν στα μοναστήρια τους, ξαφνικά υψώνονταν ως μέγα πρόβλημα.

Είχαν απομείνει τελευταίοι και συλλογίζονταν κατά πού να τραβήξουν, σε ποιον να προστρέξουν. Οι πλείστοι των λοιπών καλογέρων, με τις κατ' εξαναγκασμό συμβίες τους, κατέφυγαν σε συγγενείς και φίλους ή αναχώρησαν προς τους τόπους καταγωγής τους. Ορισμένους, με πολλές προφυλάξεις και με τη διαμεσολάβηση δούλων και υπηρετριών, ανέλαβαν

να συνδράμουν γνωστοί τους εικονόφιλοι λαϊκοί. Εξάλλου, μια μερίδα που διέσωσε ολίγα κέρματα ραμμένα σε κρύπτες των ράσων τους ή και στο στόμα τους, κατέλυσε προσωρινά σε διάφορα πανδοχεία.

Σε πανδοχείο δικού της ανθρώπου πρότεινε νωρίτερα να τους φιλοξενήσει η Γοργονία. Ωστόσο ο Υάκινθος δε δέχτηκε. Η στάση και τα λόγια της κατά την πορεία προς τον Ιππόδρομο την κατέταξαν στον νου του ως μιανό γύναιο και δεν της επέτρεψε να αρθρώσει δεύτερη πρόταση.

«Πήγγαινε εις το καλόν του Θεού! Δε χρειαζόμεθα τη βοήθειά σου. Να προσεύχου και να ικετεύεις να σε ελεήσει ο Κύριος διά τις αμαρτίες σου!»

Έτσι της απάντησε κι ακολουθώντας στράφηκε προς το μέρος της Λυγινής, σαν να ζητούσε τη σιωπηλή συγκατάθεσή της σε ειλημμένη απόφαση. Τότε, αντικρίζοντας για πρώτη φορά το κάλλος της σε όλο το μεγαλείο του, ταράχτηκε σφόδρα. Η Λυγινή ήταν από εκείνα τα πλάσματα, που παρά τη χονδροειδή αποψίλωση της κόμης της, αιχμαλώτιζε το βλέμμα και μέσω αυτού τα εσώτερα του λογισμού και της καρδιάς. Σταρόχρωμη στο πρόσωπο, μελισσιά τα μάτια της, ανοιχτά καστανά τα μαλλιά της, πανέμορφη και αγγελοκάμωτη, σταμάταγε ο ήλιος μεσουράνα να τη δει και να την καμαρώσει.

«Θου, Κύριε, φυλακὴν τῷ στόματί μου και θύραν περιοχῆς περὶ τὰ χεῖλη μου· μη εκκλίνης τὴν καρδίαν μου εἰς λόγους πονηρίας...» φέλλισε ευθύς τον ψαλμό του Δαβίδ, προκειμένου να συντρίψει τα θέληγτρα ενός κόσμου τον οποίον εγκατέλειψε και απαρνήθηκε παιδιόθεν.

Συγχρόνως αποτραβήχτηκε στην άκρη του προαυλίου και αγνάντευε τα χρυσίζοντα νερά της Προποντίδας. Η Λυγινή, αφού ταλαντεύτηκε προς στιγμήν μεταξύ της Γοργονίας και του συζύγου της, πλησίασε δειλά και στάθηκε πίσω του. Αναχώρησαν σιγά σιγά οι καλόγεροι κι απόμειναν οι δυο τους.

«Και τώρα;» επανέλαβε ο Υάκινθος, και συνέχισε: «Εξέ-

δωσε διαταγή ο θεοκατάρατος βασιλέας να μη δέχονται τα υπόλοιπα μοναστήρια όσους μοναχούς διώχτηκαν. Μήπως έχεις κάποιον συγγενή στην Κωνσταντινούπολη; Να διαμείνουμε προσωρινώς και διερευνούμε αργότερα διά το μέλλον. Οι ευσεβέστατοι γονείς μου, όπως και οι δύο αδελφές μου, ενδύθηκαν εσχάτως το μοναχικό σχήμα. Προηγουμένως δίνεμαν στους φτωχούς το σύνολο της περιουσίας τους. Ουδέν κατέχω διά την τύχη τους. Ως εκ τούτου στην Τρίγλια, τη γενέτειρά μου, υπάρχουν μόνο μακρινοί συγγενείς. Ούτε θα ήθελα να παλιννοστήσω. Άλλωστε στα ανατολικά μέρη οι διώξεις των μοναχών είναι ακόμη πιο βίαιες. Ξεύρεις πού βρίσκεται η Τρίγλια; Μερικά μίλια βόρεια της Προύσας».

«Δε γνωρίζω κανέναν. Κατάγομαι από τα Πάταρα της Λυκίας...» του αποκρίθηκε κι όλο χάιδευε με το χέρι τα κοντοκουρεμένα μαλλιά της. Σώπασε για λίγο, σάμπως να ζύγιζε τα λόγια της, κι έπειτα πρόσθεσε: «Κι ο Τριέραρχος, που με συνόδευσε στο μοναστήρι δύο χρόνια πριν, σίγουρα στράφηκε στον τόπο μας».

Ο Υάκινθος έπεσε σε περισυλλογή. Εννέα ετών τον έστειλαν οι γονείς του και σπούδαζε εσώκλειστος στη Μονή Καθαρών, νότια της Προύσας, στο Όρος Όλυμπος της Βιθυνίας. Στα δεκαοχτώ του εκάρη μοναχός στο μοναστήρι του Αγίου Ιωάννου Θεολόγου, το επικαλούμενο και της Πελεκητής, στα νοτιοδυτικά της Τρίγλιας. Το 764 ο στρατηγός Μιχαήλ Λαχανοδράκων το κατέστρεψε και μετέφερε τριάντα οκτώ μοναχούς στο Όρος Αυξεντίου ανατολικά της Χαλκηδόνας. Τον ίδιο και ορισμένους άλλων μοναστηριών τούς εγκατέστησαν στη Μονή Ανθεμίου στο Πευκίων Όρος. Προ εβδομάδας τους έσυραν εκείθεν στους στάβλους των Βένετων και στη συνέχεια στον Ιππόδρομο. Κοντολογίς αγνοούσε την καθημερινότητα της μη μοναχικής ζωής.

«Ίσως ο Ποπλίων...» μουρμούρισε, δίχως να φεγγίσει το πρόσωπό του. «Τον θυμάμαι κάποτε στην Τρίγλια, θα ήμουν

επτά οκτώ χρόνων, να λείει ότι γίνηκε σαλδαμάριος στην Κωνσταντινούπολη. Ήτο εξάδελφος της φιλτάτης μητρός μου. Αλλά πώς να τον εύρομεν;»

«Μήπως ρωτώντας; Πόσοι σαλδαμάριοι με το ίδιο όνομα να υπάρχουν στην Πόλη;» είπε η Λυγινή και χαμήλωσε με συστολή το κεφάλι για την πρωτοβουλία της.

«Ναι... βάσιμο...» συγκατένευσε ο Υάκινθος. «Όμως προηγείται...»

Έσκυψε, ανασήκωσε την άκρη του ράσου του και με μια απότομη κίνηση το έσκισε κάθετα, ύστερα οριζόντια και πάλι κάθετα, αποκόβοντας ένα μεγάλο κομμάτι.

«Κάλυψε την κεφαλή σου», την πρόσταξε. «Δεν αρμύζει στις σεμνές γυναίκες να κυκλοφορούν ασκεπείς».

Παρότι δε μίλησε, μέσα της επικρότησε την ενέργειά του. Ωστόσο για εντελώς διαφορετικό λόγο. Δεν ήθελε να τη βλέπει ο κόσμος έτσι όπως την είχαν κουρέψει σαν τραγί.

Φόρεσε το αυτοσχέδιο μαφόριο και πήραν τους δρόμους. Μπροστά εκείνος και πίσω του η Λυγινή. Ανά διαστήματα αναγκαζόταν να τρέχει για να τον προλάβει. Ένα του βήμα ισοδυναμούσε με τρία δικά της. Αν μη τι άλλο τα άκρα του ήταν δυσανάλογα μακριά σε σχέση με το υπόλοιπο κορμί του. Ταίριαζαν μόνο με τον υπερμεγέθη θώρακά του. Πάντως η γλυκιά μορφή του και τα γαλανά του μάτια εξοβέλιζαν τη δυσαρμονία του σώματός του και θα μπορούσε να τον ερωτευτεί. Γνώριζε μέσω της Γοργονίας αρκετά περί των αντρών και, παραδόξως πώς, γυρόφερναν στον νου της αυτές τις δύσκολες ώρες.

Κατευθύνθηκαν προς το Λουτρό του Δαγισθέως, έφτασαν στα Χαλκοπρατεία κι έπειτα ανέβηκαν τη Μέση Οδό μέχρι τους Αγίους Αποστόλους. Περιδιάβαιναν και στις γειτονιές έως τους Αγίους Θεοδώρους ή τον Φόρο του Βοός στη νοτιοδυτική διακλάδωση της Μέσης Οδού. Σε αντίθεση με άλλους επαγγελματίες που συναθροίζονταν κατά τόπους, οι σαλδα-

μάριοι βρίσκονταν παντού στην Κωνσταντινούπολη και πωλούσαν τυρί, βούτυρο, μέλι, λάδι, όσπρια, καπνιστά κρέατα και φάρια, γύψο, πίσσα, φτυάρια. Με δυο λόγια ήσαν παντοπώλες.

Ο Υάκινθος μπαινόβγαινε εδώ κι εκεί στα καταστήματα και στα εργαστήρια φάχνοντας τον Ποπλίωνα και η Λυγινή τον καρτερούσε απ' έξω. Αγωνιούσε για την τύχη τους και συνάμα την εντυπωσίαζε η πολυτέλεια των δημοσίων κτιρίων, οι μεγαλοπρεπείς επαύλεις, οι αρχοντικές οικίες, τα μαγαζιά με τους πάγκους μπροστά τους, τα τόσα προϊόντα, οι μαρμάρινες κιονοστοιχίες, τα εργαστήρια των αργυροχόων και τα χρυσοχοεία στη Μέση Οδό. Επίσης, το πλήθος των ανθρώπων, οι άμαξες, τα δίτροχα άρματα και τα πλουμισμένα με χίλια δυο στολίδια άλογα.

Ωστόσο, κυλώντας η ώρα και καταβάλλοντάς την η κόπωση, αποχρωματιζόταν η αρχική εικόνα. Τη θέση της έπαιρνε εκείνη των χαλικοστρωμένων και πατικωμένων με χώμα δρόμων με τα πεταμένα ράκη, τ' αποπλύματα, τα φόφια ζώα, τις κοπριές και τ' απορρίμματα των σπιτιών, αλλά και με τα κοπάδια των αδέσποτων σκύλων να περιφέρονται, των αδιέξοδων στενωπών, των μουντών ξύλινων κατοικιών και των ζητιάνων. Η φοβερή αντίθεση μεταξύ πλουσίων και φτωχολογιάς.

Κόντευε να δύσει ο ήλιος όταν ξεθεωμένος κι απογοητευμένος ο Υάκινθος στάθηκε έξω απ' το Λουτρό Αχιλλέως. Παρέκει σκοτεινιάζαν τα νερά του Κεράτιου Κόλπου.

«Έμαθα μονάχα για έναν Ποπλίωνα πουσκάριο. Ονομάζουν πουσκάριους όσους πουλάνε βραστές φακές και κουκιά περιοδεύοντας στην αγορά και στις γειτονιές. Μένει εδώ σιμά στο Στρατήγιον. Δε χάνουμε τίποτε να ρωτήσουμε. Ειδάλλως θα καταφύγουμε σε μια από τις αφίδες που ο έπαρχος περιφράσσει με σανίδες για τους άστεγους. Να περάσει η νύχτα και αύριο βλέπουμε».

Η Λυγινή έσχυψε το κεφάλι. Διαφορετικά φανταζόταν το

πρώτο βράδυ του γάμου της, προτού βεβαίως κλειστεί στο μοναστήρι. Όμως η μοίρα ποτέ δεν της χαρίστηκε. Τον ακολούθησε αμίλητη ως το Στρατήγιον, όπου πλέον δεν εκπαιδεύονταν και δεν ασκούσαν όπως παλιότερα στρατιώτες και αξιωματικοί. Είχε μετατραπεί σε αγορά προβάτων. Προσέτι, ήταν φανερά υποβαθμισμένη η πέριξ περιοχή.

Τρία στενά δυτικότερα πλησίασαν σ' ένα δίπατο ξύλινο σπίτι με κάμποσα σανίδια ξεχαρβαλωμένα κι ακόμη περισσότερα σκεβρωμένα. Στην αυλή περιφέρονταν δυο γουρούνια και καμιά δεκαριά όρνιθες, ενώ κατάχαμα στην είσοδο καθόταν ο Ποπλίωνας. Τον αναγνώρισε ο Υάκινθος, τον χαιρέτησε και του συστήθηκε. Εκείνος έκανε πόση ώρα να τον θυμηθεί. Ωστόσο αναφώνησε: «Βρε, εσύ είσαι; Ο γιος της ξαδέρφης; Αυτός που...»

«Ναι, ο μοναχός. Γυρεύουμε κάμαρα για λίγες ημέρες. Ο Θεός να σε ευλογεί. Μας εκδίωξε ο βασιλέας απ' τις Μονές μας και μας πάντρεψε διά της βίας.»

«Το ξέρω, ήμουν στον Ιππόδρομο. Γίνηκε ακριβώς των κουτρούληδων ο γάμος! Μεγάλο πανηγύρι! Δεν υπολόγιζα να βρίσκεσαι κι εσύ ανάμεσά τους. Όστε με το ζόρι παντρεία, ε; Να ζήσετε! Καλούς απογόνους!»

Λέγοντας την τελευταία φράση ξέσπασε σε γέλια. Του έλειπαν τέσσερα πέντε μπροστινά δόντια, όπως άλλωστε στους πιότερους της ηλικίας του, ήτοι των τριάντα έξι χρόνων, και στόλιζαν άφθονες ρυτίδες τα ηλιοκαμένα του μάγουλα. Ύστερα βάλθηκε να φωνάζει: «Φαβία! Ε, Φαβία! Ήρθαν ξένοι!»

Εκείνη πρόβαλε στο άνοιγμα της πόρτας, βαστώντας ένα πατσαβούρι στο δεξί της χέρι. Ήταν μια γυναίκα με κοκκινωπό στρογγυλό πρόσωπο, παγωμένο βλέμμα, μικρά μάτια και παχουλό κορμί.

«Συγγενείς απ' την Τρίγλια», είπε ο Ποπλίωνας, δίχως άλλη σύσταση. «Λέω να τους φιλοξενήσουμε...»

Η Φαβία έσμιξε τα φρύδια, ξίνισε τα μούτρα της και τους γύρισε την πλάτη.

«Άκου, Υάκινθε. Εμείς φτωχοί άνθρωποι είμαστε. Παλεύουμε σκυλίσια για το ψωμί και δύσκολα τα βγάζουμε πέρα».

«Δεν είσαι σαλδαμάριος; Έτσι ενθυμούμαι να λέγεις».

«Άσε τι έλεγα. Κι εσύ έγινες γαμπρός χωρίς... Τέλος πάντων, απάνω δεν περισσεύει δωμάτιο. Μένω εγώ με τη Φαβία και τους τρεις γιους μου. Το ισόγειο είναι χωρισμένο στα δύο με σανίδια. Το μισό το χρησιμοποιώ για μαγειρείο και τ' άλλο μισό για αποθήκη. Θα πλαγιαστείτε στην αποθήκη, υπάρχει και αχυρόστρωμα. Σκεπάσματα δε χρειάζεστε».

«Θα βουλευτούμε. Ο Θεός να σε ευλογεί».

Αναμέρισε ο Ποπλίωνας και τους έδειξε να μπουν στο κατάλυμα. Χωμάτινο το δάπεδο, κρέμονταν απ' τα δοκάρια και τις γωνίες της οροφής ιστοί αραχνών κι ανάμεσα στα στοιβαγμένα σακιά και τα πιθάρια απέμενε λίγος τόπος. Εκεί αντίκρισαν τυλιγμένο σε ρολό το αχυρένιο στρώμα. Στον διπλανό χώρο κόχλαζαν δύο ευμεγέθεις χύτρες αναδίδοντας έντονες οσμές, ενώ τα αναμμένα κάρβουνα φλόγιζαν κι έκαναν αποπνικτική την ατμόσφαιρα.

«Βράζω φακές και κουκιά. Μέχρι τα μεσάνυχτα θα κατακάτσουν τα κάρβουνα. Τώρα θα σας κακοφανεί κάπως με τη ζέστη. Όμως τον χειμώνα είναι χαρά Θεού. Πολλές φορές ξαπλώνω εδώ, το ευχαριστιέμαι. Ζεσταίνονται κι απάνω οι κάμαρες», εξήγησε ο Ποπλίωνας και πρόσθεσε: «Τα χαράματα γεμίζω με τους γιους μου τα τσουκάλια και ξαμολιόμαστε στις γειτονιές και στο κέντρο. Όποιος ξεπουλήσει έρχεται και ξαναγεμίζει».

Βγήκαν έπειτα οι δυο άντρες στην αυλή κι έπιασε ο Ποπλίωνας να ξεψαχνίζει τον Υάκινθο. Αν βαστά χρήματα, πώς σκέφτεται να ζήσει, αν σκοπεύει να εγκατασταθεί στην Κωνσταντινούπολη, τι γνωρίζει από δουλειές και χίλια δυο.

Η Λυγινή πάσχιζε στην αποθήκη να συμμαζέψει τον χώρο. Ξετύλιξε το αχυρόστρωμα και το τίναξε, παραμέρισε δυο μικρά πιθάρια και κρέμασε δυο άδεια σακιά στα σανίδια του χωρίσματος μεταξύ μαγειρείου κι αποθήκης. Για να καλύπτουν τις τεράστιες χαραμάδες. Ύστερα κάθισε καταγής, έχωσε το κεφάλι ανάμεσα στα γόνατα κι έκλαψε όσο ποτέ άλλοτε. Ούτε όσο έκλαψε όταν έφυγε σαν κυνηγημένη απ' το σπίτι της στα Πάταρα.

Παίρνοντας να σουρουπώνει, ήρθε ο Υάκινθος και στάθηκε απόμακρα απ' τη Λυγινή. Για ώρα αφουγκράζονταν τον τσακωμό του Ποπλίωνα με τη γυναίκα του στον επάνω όροφο και κατόπιν τις φωνές, τα γέλια και τις συζητήσεις των αγοριών τους. Παρέμεναν η μια εκεί και ο άλλος εδώ, στο μισοσκοτάδο, αμίλητοι. Δυο πετρωμένες ψυχές, με σφραγισμένα στόματα.

Τη μακρά σιωπή τους διέκοπτε ανά διαστήματα ο Ποπλίωνας. Εμφανιζόταν φουριόζος στο μαγειρείο με το κερδί στο χέρι, γκρίνιαζε μονολογώντας, ανασκάλευε τα κάρβουνα, ανακάτωνε με την κουτάλα τις φακές και τα κουκιά κι έφευγε δίχως να τους απευθύνει κουβέντα.

«Διψάω και πεινάω», είπε κάποια στιγμή η Λυγινή. «Μα τι άνθρωποι είναι τούτοι; Μήτε νερό δε μας έδωκαν».

«Κάμε υπομονή. Από αύριο θα δούμε πώς θα τα βολέψουμε. Έχει ο Ποπλίωνας σταμνί σιμά στην εξώπορτα για να προσθέτει νερό στα βραστά του».

«Θέλω να πάω και στον κούμο...»

«Στον απόπατο εννοείς. Μου τον έδειξε στην αυλή. Θα τον δεις καθώς βγαίνουμε στο βάθος αριστερά».

«Φοβάμαι να πάω μονάχη μου».

Τη συνόδεψε χωρίς να την αγιάξει. Πήγαν κι ήρθαν. Στην αυλή φώτιζε χάρη στο φεγγάρι. Στην αποθήκη μόλις χάραιζε το σκοτάδι απ' τις αναλαμπές των κάρβουνων. Ο Υάκινθος καθόταν πάνω σ' ένα πιθάρι, δε ζύγωνε καν στο στρώμα.

«Δε θα πλαγιάσεις;» τον ρώτησε δειλά.

«Πρέπει να σου ξεκαθαρίσω κάτι...» άρχισε εκείνος να λέει. «Μπορεί να μας πάντρεψαν, όμως εγώ είμαι αφιερωμένος στον Θεό. Θα ζήσουμε ως συνείσακτοι».

«Τι σημαίνει ετούτο;»

«Αρκετοί λαϊκοί και ιερωμένοι, προκειμένου να προστατεύσουν παρθένες οι οποίες στερούνται συγγενών, τις φιλοξενούν στα σπίτια τους ή στις σκήτες τους. Συνοικούν και τις φροντίζουν, ωστόσο δε συνάπτουν καμιά αμαρτωλή σχέση μεταξύ τους».

Η Λυγινή βουβάθηκε. Η γυναίκα πλάστηκε για τον άντρα κι όχι ο άντρας για τη γυναίκα, όπως διατεινόταν κι ο Ιερός Χρυσόστομος. Κι αφού παντρεύτηκαν αποτελούσε κτήμα του. Άρα αποφάσιζε και για λογαριασμό της.

Για ώρα ακουγόταν μόνο το κόχλασμα απ' τις χύτρες του Ποπλίωνα.

«Είναι αμαρτία και να κοιμόμαστε πλάι πλάι;» ρώτησε στο τέλος, μα δεν έλαβε απόκριση.

Ο Υάκινθος, δίχως να τον αντιληφθεί, είχε γονατίσει και προσευχόταν.

Ἐρᾶν: να ερωτεύεσαι, να αγαπάς.

766 μ. Χ. Η Λυγινή και ο Υάκινθος σύρονται μαζί με πλειάδα μοναχών στον Ιππόδρομο, διαπομπεύονται και τους παντρεύουν με τη βία. Κρύβουν και οι δύο επτασφράγιστα μυστικά, τα οποία θα σημαδέψουν τις ζωές τους κι εν πολλοίς θα τις καθορίσουν κατά την οδύσσειά τους.

Ο Ροδανός, αγγελοπρόσωπος, ριψοκίνδυνος, θηρευτής των ηδονών, μα και με φοβερά μυστικά να τον σφιχτοδένουν, είναι συνάμα προσηλωμένος σε ό,τι θεωρεί χρέος.

Γύρω από αυτούς τους τρεις ήρωες και το μυστήριο του Ιερού Στιχαρίου, το οποίο θα μπορούσε ν' ανατρέψει αυτοκράτορες και πολιτικές δεκαετιών, κινείται η μυθοπλασία κατά το δεύτερο μισό του 8ου αιώνα με φόντο την Εικονομαχία και την καθημερινή ζωή στην Κωνσταντινούπολη, την Αθήνα και τη Θράκη. Σε μια μοναδική εποχή, άγνωστη και μθώδη. Τους πλαισιώνουν αρκετοί δευτεραγωνιστές, όπως ο μοχθηρός Ερμάς, ο καλλιεργημένος δούλος Κιτίν, ο Αρκάδιος που τον μεγάλωσε στο δάσος μια αρκούδα, η θεατρίνα Γοργονία, ο πατρίκιος Φωκάς με την ομάδα των Λεόντων του, ο μαύρος ευνούχος Αράν και άλλοι.

Οι πρωταγωνιστές φτάνουν στα άκρα, ερωτεύονται παράφορα, ζουν ανέμελα, δίνονται στη ζωή και τους δίνεται, ταπεινώνονται, συνθλίβονται, ανακάμπτουν, ξαναπέφτουν στον βούρκο, καταρρέουν, αφιερώνονται στον Θεό ή Τον απαρνούνται, γίνονται θύματα της εικόνας τους ή οδηγούνται στο ερᾶν διά του οράν της ψυχής. Έχουν να αντιμετωπίσουν συκοφαντίες, πολέμους, ραδιουργίες, θανάσιμους εχθρούς, έναν έρωτα-σφαγή, εφιάλτη και όνειρο και, πάνω απ' όλα, τον ίδιο τους τον εαυτό.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧΗΣΗΣ: 23680

Γ Ι Α Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Τ Ε Σ Μ Ε Α Π Α Ι Τ Η Σ Ε Ι Σ